

7.5. Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet

(delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.5.1. Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet.

7.5.2. Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Västerhavets vattendistrikt har drygt tre fjärdedelar av ytvattnet bedömts ha sämre än god ekologisk status. När det gäller vattendrag är konnektivitet **(möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material i uppströms och nedströms riktning, samt från vattenförekomsten till omgivande landområden)** och övergödning de främsta orsakerna till att god ekologisk status inte nås. För sjöar tillkommer försurning som en orsak, och för kustvattnet är det framförallt övergödningspåverkan som gör att god ekologisk status inte uppnås.

Nya sätt att bedöma och mer kunskap har inneburit att klassningen indikerar en sämre status än tidigare men vattendragens faktiska tillstånd behöver inte ha ändrats. När det gäller miljömålet Ingen övergödning finns en tydlig trend av att halterna av kväve minskar, till exempel i Göta älv och Örekilsälven. Trots alla åtgärder som genomförs går det långsamt med positiva förändringar i vattnen och mycket arbete kvarstår för att uppnå målen.

Delåtgärden fokuserar på minskat läckage av fosfor och kväve till känsliga miljöer.

Våtmarker vars huvudsyfte är bevattning kan inte komma i fråga för stöd.

7.5.3. Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Se under kapitel 4.

Ansökan måste få minst 200 poäng för att vara med i det fortsatta urvalsarbetet.

För ansökningar där en projektplan ska ha upprättats av stödmyndigheten eller behöver kompletteras av sökanden kan förskjutningar i handläggningstiden komma att uppstå beroende på förhållanden i fält, till exempel snö. Att fältbesök genomförs vid rätt säsong är avgörande för att alla ansökningar ska behandlas lika i urvalsprocessen.

7.5.4. Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängbeskrivningar	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	<p>3 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarken placering och utformning</p> <p>Våtmarken placeras, utformas och sköts på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald</p> <p>+1. Är grund med flikiga och flacka stränder +1. Mindre groddjursdammar som gynnar salamander och grodor anläggs +1. Finns djur som betar</p> <p>2 poäng. Våtmarken är större än 2 hektar.</p> <p>3 poäng Våtmarken är större 3 ha</p> <p>4 poäng Våtmarken är större än 5 ha 2 poäng. Återställande/restaurering av tidigare våtmark</p> <p>1 poäng. Våtmarken innebär restaurering av kulturhistoriskt intresse.</p>	10
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	<p>1 poäng. Det finns 50–100 ha brukad åkermark</p> <p>2 poäng det finns > 100 ha brukad åkermark</p> <p>1 poäng. Avrinningsområdets storlek är 50–100 ha</p> <p>2 poäng Avrinningsområdets storlek är större än 100 ha</p> <p>1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.</p> <p>1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor.</p> <p>+2 Andel åkermark i avrinningsområdet är större än 70 %</p>	50
3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring.	<p>1 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning</p> <p>+1 poäng. Våtmarken placeras så att den minskar näringsbelastning till nedströms utpekade vatten enligt Regionala åtgärdsplaner för miljömål och vattenförvaltning</p> <p>+1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område</p>	20

	+1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av kväve. +1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av fosfor.	
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	+1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område +1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreationsområde +1 poäng. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg +2 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.	10
5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	1 poäng Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord. +1 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.	10
Summa viktning	Max 5 poäng per kriterium räknas i summering	100

Bedömningsgrunder

Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

3 poäng. Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning.

Länsstyrelsen har underlag för hjälp vid handläggning. Generellt kommer större våtmarker som är återställande/restaurering ha större betydelse i styrning, vilket bör gynnas.

Miljöinvesteringen kommer att placeras, utformas och sköts så att den gynnar allmän biologisk mångfald.

+1 poäng. Flikighet och flacka stränder

Våtmarken är flikig och har flacka stränder.

+1 poäng. Mindre groddjursdammar som gynnar salamander och groddjur anläggs

Det skapas vattenmiljöer som gynnar groddjur – ex mindre dammar/pölar.

+1 poäng. Finns djur som betar

Det finns tillgång på betande djur som möjliggör en skötsel som gynnar värdena.

2 poäng. Våtmarken är större än 2 hektar

Större våtmarker gynnar generellt biologiska värden i större omfattning. Vi premierar våtmarker för de för med sig mer nytta

3 poäng. Våtmarken är större än 3 ha

Större våtmarker gynnar generellt biologiska värden i större omfattning. Vi premierar våtmarker för de för med sig mer nytta

4 poäng. Våtmarken är större än 5 ha

Större våtmarker gynnar generellt biologiska värden i större omfattning. Vi premierar våtmarker för de för med sig mer nytta

2 poäng. Återställande/restaurering av tidigare våtmark

Utifrån natur- och kulturmiljövärden är restaurering/återskapande att föredra. Denna typ av våtmarker premieras. Ex sänkta/torrlagda sjöar. Våtmarker på organogen jord m fl. Olika GIS-underlag finns

1 poäng. Våtmarken innebär restaurering av kulturhistoriskt intresse.

Ex återställande och restaurering av dammar vi klostermiljöer eller andra kulturhistoriskt intressanta miljöer där allmänheten har tillträde.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

1 poäng. Det finns 50–100 ha brukad åkermark

En bedömning av avrinningsområdets storlek och arealen åkermark, görs utifrån ansökan, delavrinningsområden, höjdkurvor, flödesriktning i öppna diken och vattendrag samt eventuella markavvattningsföretag.

2 poäng det finns > 100 ha brukad åkermark

En bedömning av avrinningsområdets storlek och arealen åkermark, görs utifrån ansökan, delavrinningsområden, höjdkurvor, flödesriktning i öppna diken och vattendrag samt eventuella markavvattningsföretag.

1 poäng. Avrinningsområdets storlek är 50–100 ha

En bedömning av avrinningsområdets storlek och arealen åkermark, görs utifrån ansökan, delavrinningsområden, höjdkurvor, flödesriktning i öppna diken och vattendrag samt eventuella markavvattningsföretag.

2 poäng Avrinningsområdets storlek är större än 100 ha

En bedömning av avrinningsområdets storlek och arealen åkermark, görs utifrån ansökan, delavrinningsområden, höjdkurvor, flödesriktning i öppna diken och vattendrag samt eventuella markavvattningsföretag.

1 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.

Utformning på bästa sätt för retention av kväve. Kriterier är placering inlopp och utlopp, våtmarkens storlek relativt tillrinningsområde (för att få tillräcklig uppehållstid)

1 poäng. Våtmarken utformas på bästa sätt för att öka retention av fosfor Kriterier är placering av inlopp och utlopp, djuphåla för sedimentation (finns principskisser för detta)

+2 Andel åkermark i avrinningsområdet är större än 70 %

En rimlig bedömning utifrån ansökan och höjdkurvor och ex markavvattningskartor.

3. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

1 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god ekologisk status p.g.a. övergödning Åtgärden syftar till att minska läckage av växtnäring. Vi väljer att använda oss av Kvalitetsfaktorn Näringsämnen i statusklassningen som kriterium och inte den mer generella ekologisk status som innefattar många fler aspekter som inte är kopplade till näringsämnen.

+1 poäng. Våtmarken placeras så att den minskar näringsbelastning till nedströms utpekade vatten enligt Regionala åtgärdsplaner för miljömål och vattenförvaltning Minskar belastning till nedströms utpekade vatten utifrån Regionala åtgärdsplaner för miljömål och vattenförvaltning.

+1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område Placering i nitratkänsligt område.

+1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av kväve. Placering i område med hög nettobelastning av kväve till havet enligt underlag PLC6 och våtmarkskartan, lager tillgängliga på länsstyrelsens WebbGis..

+1 poäng. Våtmarken placeras i ett område med hög näringsbelastning av fosfor. Placering i område med högt läckage av fosfor enligt underlag PLC6 och våtmarkskartan, lager tillgängliga på länsstyrelsens WebbGis..

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativ möjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

+1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i anslutning till tätbebyggt område Närhet till tätbebyggt område innebär promenadavstånd

+1 poäng. Miljöinvesteringen ligger i ett befintligt rekreativ område Område utpekade som rekreativ område – vandringsleder, friluftsområde mm.

+1 poäng. Miljöinvesteringen kan lätt nås från allmän väg Nåbarhet från allmän väg - parkering bör finnas.

+2 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten. Tillgänglighet kan vara skyltning, fågeltorn, parkeringsmöjlighet och andra tillgänglighetsförbättrande åtgärder.

5. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

1 poäng Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord.

Anläggningen kommer att anpassas utifrån den kunskap som finns om organogena jordar och anläggning av våtmarker på dessa, så att avgången av växthusgaser förväntas bli minimal.

+1 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder.

Våtmarken utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att Länsstyrelsen tillåter detta och det inte är huvudsyftet med våtmarken. Våtmarker som också kan ta hand om dagvatten inkluderas men inte rena dagvattendammar i urbana miljöer.

7.5.5. Stödnivå

I Västra Götalands län är högsta stödbelopp 10 000 000 kronor per ansökan.

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning. I Västra Götaland krävs för att få 100 procent att minst 4 av 5 nedanstående kriterier är uppfyllda:

Huvudsyfte fosfor

- Våtmarken ligger inom ett nitratkänsligt område (*måstekrav*)
- Våtmarken har mer än 90 procent åker inom tillrinningsområdet
- Våtmarken har en optimal uppehållstid (våtmarkens yta är 0,1 -0,5 % av tillrinningsområdets yta)
- Våtmarken ligger inom ett delavrinningsområde där fosfordammar ska stå för 25 procent av betinget enligt vattenmyndighetens åtgärdsprogram
- Våtmarken är en demoanläggning

Huvudsyfte kväve

- Våtmarken ligger inom ett nitratkänsligt område (*måstekrav*)
- Våtmarken är ett samverkansprojekt (flera markägare eller på annat sätt, till exempel ideell organisation och markägare)
- Våtmarken har en god kostnadseffektivitet (netto till havet) på 50 kr/kg.
- Våtmarker ligger nära kusten – indelning enligt Nitratdirektiv
- Våtmarken är en demoanläggning

I denna åtgärd använder vi oss inte av 50 procent som stödnivå. Orsaken är att vi vill få till våtmarker som ger hög nytta med avseende på näringsreduktion.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 25 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 60 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 10 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 5 procent av budget.